

POREČ INSPEKCIJA I REDARI UVODE RED

**Izletnički
brodari stvaraju
kaos na rivi**

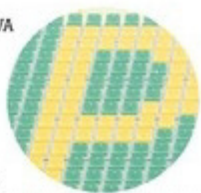
str. 6

PULA POSLOVANJE TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

**Pula Sport, Istra
1961 i Kaštijan
u minusima**

str. 8 i 9

Glas Istre

8,00 KUNA
BEOGRAD • LISIČKI

PETAK Pula, 3. kolovoza 2018. • Broj 211 • GODINA LXXIV

nezavisni dnevnik

RAZGOVOR DR. ULF BRUNNBAUER, AUSTRIJSKI POVJESNIČAR

GREŠKE SE PONAVLJAJU

Uljanik se nije previše maknuo od socijalizma

Uljanik je uvijek imao socijalnu umjesto poslovne logike, a to je na otvorenom tržištu problem jer gubitke netko mora platiti, kaže Brunnbauer

str. 4 i 5

DANAS

istraoutdoor

prilog za slobodno vrijeme i rekreativne sportove na otvorenom

DANAS
dar čitateljima
TV PRILOG

Glas Istre

BRŽE I SIGURNIJE HRVATSKO-SLOVENSKA SURADNJA

**Hitni pacijenti
s područja
Umaga umjesto
u Pulu i Rijeku
PREVOZIT ĆE
SE U IZOLU**

str. 3

RAZGOVOR DR. ULF BRUNNBAUER, AUSTRIJSKI POVJESNIČAR KOJI VEĆ TRI GODINE PRIPREMA

Uljanik je uvijek imao socijalnu umjesto poslovne logike, a to je na otvorenom tržištu problem jer GUBITKE NETKO MORA PLATITI

Neke od grešaka u poslovanju Uljanika događaju se jako dugo vremena. Na primjer, niste se previše odmaknuli od perioda socijalizma, i danas je politika previše upletena u poslovanje i život brodogradilišta umjesto da je Uljanik privatiziran kako treba, pa da se u njegovo poslovanje slije privatni, svjež kapital. Kada čitate današnje rasprave u Saboru o Uljaniku, one se ni po čemu ne razlikuju od rasprava u Skupštini SFRJ iz 70-ih i 80-ih godina. Uljanik je uvijek imao punu knjigu narudžbi, ali je isto tako uvijek imao problema s novcem i tražio je od svih vlada da ga pomažu i spašavaju, kaže Brunnbauer

Pisec **Patricia SOFTIĆ**

Prof. dr. Ulf Brunnbauer, ravnatelj Instituta za istočne i jugoistočne europske studije u austrijskom Leibnizu i predstojnik Odsjeka za povijest Jugoistočne i Istočne Europe na Sveučilištu u Regensburgu u Njemačkoj, posljednje tri godine radi na istraživačkom projektu koji će rezultirati knjigom u kojoj će usporediti brodogradilište Uljanik i brodogradilište u Gdanskju u Poljskoj.

- Kada smo započeli s ovim projektom, krenuli smo od

premise da je Uljanik jedino od posljednjih europskih uspješnih brodogradilišta, jer još postoji i radi, a brodogradilište u Gdanskju nije uspjelo preživjeti krizu i loše upravljanje, te je bankrotiralo i na koncu je likvidirano. Sada se čini kao da se situacija okreće i vidjet ćemo kako će sve to još završiti s obzirom na aktualnu situaciju u Uljaniku. Brodogradilište u Gdanskju je nekoliko godina bilo zatvoreno, ali je sada proizvodnja u njemu revitalizirana i to vrlo uspješno. To je ogromno brodogradilište, puno veće od Uljanika, i danas ne radi više u svom punom kapacitetu, već je u njegovim halama nekoliko manjih kompanija s bivšim djelatnicima koji su sada specijalizirani da proizvode manje dijelove brodova za druga brodogradilišta i u tome su jako uspješni, a Uljanik je ponovo u krizi, nažalost, kaže Brunnbauer.

Njegova dosadašnja istraživanja i analize, kaže, već

sada ukazuju na neke dobnore, ali i pogrešne korake koji su učinjeni tijekom gotovo 50-godišnjeg perioda u tim brodogradilištima. Primjeric, Brunnbauer smatra da je Uljanik definitivno trebalo restrukturirati prije pet godina kada je privatiziran, a i ta privatizacija, dodaje, nije bila uspješna jer su radnici postali udjelnicima u brodogradilištu kojem je trebao svjež kapital za nove poslove, a oni to nisu imali. Danas se pokazuje kako odgađanje teških odluka i poslovnih poteza ne donosi ništa dobro i ostaje samo to, odgađanje, a potreba za donošenjem takvih odluka postaje sve teži uteg o vratu poduzeća.

Još uvijek cijenjen

- Neke od grešaka u poslovanju Uljanika događaju se jako dugo vremena. Na primjer, niste se previše odmaknuli od perioda socijalizma, i danas je politika previše upletena u poslovanje i život brodogradilišta umje-

sto da je Uljanik privatiziran kako treba, pa da se u njegovo poslovanje slije privatni, svjež kapital. Kada čitate današnje rasprave u hrvatskom Saboru o Uljaniku, one se ni po čemu ne razlikuju od rasprava u Skupštini SFRJ iz 70-ih i 80-ih godina. Uljanik je uvijek imao punu knjigu narudžbi, ali je isto tako uvijek imao problema s novcem i tražio je od svih vlada da ga pomažu i spašavaju. No, s druge strane, Uljanik je bio strašno važan za grad jer je zapošljavao ogroman broj ljudi, oduvijek je bio najveći pojedinačni platilac poreza u gradu i ovoj regiji, hranio je nebrojene obitelji, izgradio je gotovo 3.000 stanova za svoje radnike, i čini mi se da je uvijek imao tu neku socijalnu logiku koja je prevladavala nad poslovnim logikom. Međutim, sada se na otvorenom tržištu to ispostavlja kao problem, jer gubitke netko treba platiti, a plaćaju ih porezni obveznici. I sve ovo što se sada doga-

KNJIGU O PULSKOM BRODOGRADILIŠTU

da zapravo je plaćanje duga onome što nije učinjeno barem 2012., a to je potpuna privatizacija Uljanika i onemogućavanje bilo kakvog uplitanja lokalne politike u njegov rad, kaže Brunnbauer.

Uljanik se, veli naš sugovornik, već polako specijalizirao radeci, primjerice, platforme i jaruzare, i još uvijek je cijenjen u svojoj branši, no u usporedbi s drugim brodogradilištima ima puno više radnika, a manje je produktivan. Ula-

skom Hrvatske u EU neprestano ovisnost o državnoj pomoći postaje veliki problem, jer Europska Komisija ne želi da privatna društva dobivaju državni novac, jer se to kosi s pravilima slobodnog tržišta. Istina je, kaže Brunnbauer, da EU želi smanjiti kapacitete europske brodogradnje, no to ne znači da imaju neki konkretan plan ili naredbu za Uljanik, jer se u EK ne odlučuje nit se smije odlučivati o tome koja će brodogradilišta u Europi preživjeti, a koja će se zatvoriti. Restrukturiranje, kao što zna- mo, nerijetko znači i odu-

deni broj radnika manje u proizvodnom procesu, no to na koncu znači i manje troškove i speječavanje bankrota, što je opet bolje, ističe Brunnbauer, od potpune likvidacije Uljanika.

- Čujem svakako priču, a jedna od njih je i da je Končar, kao i neki lokalni političari, zainteresiran isključivo za Uljanikove nekretnosti i postoji bojazan u javnosti da će se brodogradilište na koncu ugasi. Nije na meni da kao povjesničar dajem savjete lokalnim političarima što da čine ili ne čine, ali dolazim u Pulu na odmor još od 1973. i ljudske i strukovne strane smatram da si ne biste smjeli dozvoliti ono što se dogodilo Dubrovniku ili Splitu, gdje nikakve industrije više nema, u potpunosti su se okrenuli turizmu, pa im se jezgra grada pretvorila u jednu veliku spavaonicu koja živi samo ljeti. Postoje brojni primjeri diljem svijeta što se događa sa gradovima ili regijama koje su se odlaćale za masovni turizam, a to je da im se domično stanovništvo, pogotovo oni radno sposobni, masovno iseljavaju nezadovoljni razvojnom situacijom, a profitiraju samo pojedinci koji se bave nekretninama i turizmom, i to samo nekoliko mjeseci u godini. Ne mogu razumjeti zašto neki potencijalno nepostojeći sukob između industrijske i turističke strane grada. Kako će se radni mjesta otvoriti ako se u pulskoj luci sagradi nova marina? Ne puno, tek nekoliko, ni približno blizu broju radnika koje zapošljava sada Uljanik, a osim toga, trajno će izmjeniti okoliš pulske luke. Gdje će svi ti lju-

di poslije raditi? Nažalost, uglavnom će biti prisiljeni napustiti državu. Sve to za mene je velika greška i šteta od koje se ovaj grad, ako se to bude dogodilo, narednih 50 godina više neće oporaviti, a kad-tad će doći vrijeme kada će svi opet početi prizivati novu industrijalizaciju, kaže Brunnbauer.

Arena i gotovo

Štošta ga je, priznaje, iznenadilo u njegovom istraživanju, pa i to kada je lani pročitao u novinama da je Uljanik ponovo u krizi i da radnicima nisu isplaćene plaće, budući da se iz dotadašnjih natpisa, kaže, vidjelo da Uljanik lijepo radi i da im je knjiga narudžbi puna. Osim toga, šokiralo ga je koliko je gradonačel-

dizalice sada fantastično izgledaju navečer i zaista ne vidim zašto industrija i turizam ne bi mogli živjeti u mirnom suživotu u ovom gradu. Naša su istraživanja pokazala da ljudi više vole raditi u industrijskim granama nego u turizmu, vjerojatno jer je to u ljudskoj naravi od pamtljivijega da nas konkretna proizvodnja uz pomoć našeg znanja i ruku puno više ispunjava. Još jedna stvar koju ne smijemo zaboraviti je da industrija najviše utječe na socijalni razvoj nekog poduzeća, a to je slučaj i s Pulom za koju se ne kaže uzalud da ju je Uljanik izgradio. Uljanik je duša ovog grada, i ako sada isčupate tu dušu, uvjeren sam da će se grad

sam objavljivaio svoje glasilo u kojem su članke pisali radnici, a Brunnbauer je našao na vrlo zanimljive tekstove u kojima se vrlo jasno isčitava spremnost radnika na žrtvovanje, primjerice na više plaće, samo da bi se poslovanje Uljanika oporavilo, a tvrtka opstala.

Čak i Albanija

- To se vidi i u drugim zemljama i nije istina da radnici nisu spremni na reforme i određena žrtvovanja, jer su odjedna da će to dugoročno donijeti mnogo dobrog za svih. I u Uljaniku vidimo da su radnici još uvijek ponosni na to što rade i da se identifikiraju s kompanijom, a mudri menadžeri u svijetu dobro znaju koliko im je to vrijedno resurs. Imate jako puno primjera proizvodnih giganta koji su se našli u velikim problemima zbog svjetske krize, a preživjeli su upravo zahvaljujući onakim žrtvovanjima svih struktura zaposlenih u poduzećima. Nažalost, u Hrvatskoj vidim jako malo takvih primjera, a i odnosi između radnika i uprava su dosta drugačiji. Onda je tu još i prevelik upliv lokalne politike, korupcija, nepotizam i druge loše stvari koje vas prate već nekoliko desetljeća, uz neprestano vraćanje u prošlost i ne razmišljanje o budućnosti, stoga i ne čudi zašto su ljudi nezadovoljni, kaže Brunnbauer.

Veliko nezadovoljstvo i mnogih problema još uvijek se osjećaju i u drugim postjugoslavističkim zemljama jugoistočne Europe, primjerice austrijski znanstvenici, no u mnogim su državama građani ipak bili spremniji poduzeti nešto i preuzeti kontrolu nad vlastitim životom, radom i budućnošću u svoje ruke, te su prestali toliko ovisiti o državi i njenim potezima. Čak i u Albaniji, kaže Brunnbauer, koja je u daleko gorjoj situaciji nego Hrvatska, iz mnogih razloga ljudi su odlučili odmaknuti se što više od politike i politikanstva, pa u podržati konkretne korake ka promjeni na bolje. Uze to, u niti jednoj drugoj zemlji, spomenulo je Brunnbauer, niti jedan znanstvenik nije primijetio takav pesimizam i apatiju među ljudima kao ovdje, što će se uskoro definitivno početi istraživati kao društveni fenomen.

- Volim reći za Uljanik da je poduzeće sa sedam života. Preživio je krizu 1918., preživio je fašizam i talijansku vladavinu, preživio je Drugi svjetski rat, preživio je komunistan i raspad Jugoslavije, preživio je i Domovinski rat, i zato se nadam da će nastaviti živjeti i dalje. Za 10, 15 godina, kada se neki drugi povjesničari budu bavili Uljanikom, ukoliko do tada proizvodnja bude ugašena, sva će krivica pasti na leđa lokalnih i državnih vlasti. To je neminovna činjenica. A kada se povjesničari budu bavili Pulom za 50 godina, onda će zasigurno pisati o tome kao o trenutku kada se dogodilo ogroman slom Pule, jer htjeli vi to priznati ili ne, Pula je Uljanik, jer ona nikada ne bi bila to što je sada da Uljanik nije otvoren 1856. Da, pulska luka oduvijek se koristila i za mornaricu i za trgovačke brodove, ali ipak je Uljanik napravio od nje grad kakav je sada, kaže Brunnbauer, zaključivši riječima da ne razumije zbog čega Pula još uvijek nema industrijski muzej, iako je na crte za njega vidio i Uljaniku, kao i mnoge dokumente, slike i predmete koji bi trebali biti dio postava tog muzeja.

“Kada smo započeli s ovim projektom, krenuli smo od premise da je Uljanik jedno od posljednjih europskih uspješnih brodogradilišta, jer još postoji i radi, a brodogradilište u Gdanskju nije uspjelo preživjeti. Sada se čini da se situacija okreće

niku Borisa Miletiću trebalo da se oglasi o toj situaciji kod najvećeg poslodavca u gradu Puli, umjesto da se, smatra on, istog dana obrati svojim građanima i potakne rješavanje nastale krizne situacije.

- Što vi ustvari imate od atrakcija osim Arene? Ništa. Po svemu drugome isti ste kao i svaki drugi mediteranski grad. Upravo je Uljanik uz Arenu davao sve te godine onaj poseban štih Puli i stotinu puta sam vidio turiste koji vode svoje djecu do Uljanika da svedu kako se grade brodovi. I

jako, jako teško oporaviti od toga. Imat će puno više štete nego koristi, a i tu korist bit će koncentrirana samo na šaćicu pojedinaca, kaže Brunnbauer.

U dosadašnjem istraživanju već je intervjuirao mnoge bivše i sadašnje radnike Uljanika i fascinira ga što apsolutno svi neprestano ponavljaju "peje je bilo bolje", no nitko ne zna točno definirati kada je to bilo bolje, u doba Jugoslavije ili 90-ih, mada su mu ukazivali na nekadašnji bolji položaj radnika. Nekad je Uljanik

“Uljanik je poduzeće sa sedam života. Ako ikad bude ugašen, bit će to veliki slom Pule

Uljanik je duša ovog grada, i ako sada isčupate tu dušu, uvjeren sam da će se grad jako, jako teško oporaviti od toga, kaže Brunnbauer

Prof. dr. Ulf Brunnbauer

